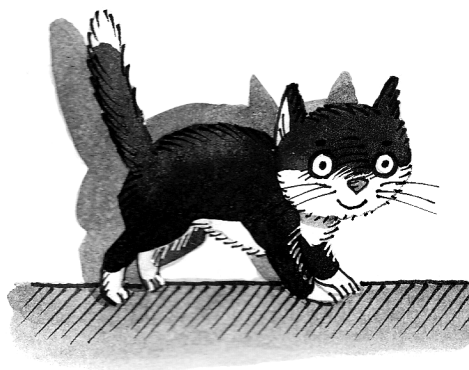

Зірка МЕНЗАТЮК

ЯК Я РУЙНУВАЛА ІМПЕРІЮ

Повість

Художник Костянтин ЛАВРО

Київ
"ЗНАННЯ"

---

*Олі й Наталочці,
що пам'ятають ці події*

**Літа Божого 7496
(воно ж літо 1988)**

Розділ 1

ПЕРЕПОЛОХ У ПОЇЗДІ

Холодного квітневого вечора до нас подзвонила Оріся й сказала:

— Яринко, хочеш поїхати до бабусі? Допоможеш мені залагодити одне дільце.

Я сіпнулася спитати, що саме треба залагоджувати, але Оріся нетерпляче перебила:

— Я дзвоню з телефону-автомата¹, і він зараз роз'єднає нас, бо в мене лиш одна монетка. То поїдеш чи як?

Ха! Чи я поїду!

— Само собою! — відповіла я, бо хто б відмовився їхати з Орісею, та ще й до бабусі. Моя бабуся живе за п'ятсот кілометрів від Києва, тож я буваю в неї нечасто. Принаймні значно рідше, ніж хотілося б.

---

¹*Телефон-автомат* — телефон, який стояв на вулиці. З нього дзвонили, вкидаючи монетки. (Тут і далі — прим. авт.)

Їхати належало завтра — це було чисто по-Орисиному. По-спринтерськи.

Але я ще не розказала про Орисю.

Вона моя тітонька, тобто рідна мамина сестра, молодша за маму на цілих одинадцять років. І я теж молодша від Орисі на одинадцять. Отож Орися, так би мовити, — середнє арифметичне між тітонькою і сестрою. Неважко здогадатися, що я не називаю Орисю тітонькою. Яка з неї тітка? Вона студентка, спортсменка (саме так: вона спринтер¹ і навчається в інституті фізкультури), красуня і на додачу дельтапланеристка. Вона літає на дельтаплані на кручах під Києвом, на околиці села Ходосіївка, і я навіть їздила дивитися на її польоти. Тобто вона — моя летюча тітонька, ха-ха!

Наступного дня після нашої з Орисею розмови мама, зітхаючи й нарікаючи на раптове збирання, доставила мене на перон до поїзда “Київ — Чернівці”. Крім сумки і бутербродів на дорогу, я везла дефіцитний² “Київський” торт, котрий мама якимось дивом купила, вистоявши довжелезну чергу. Орися, як і слід було сподіватися, примчала за півхвилини до відправлення поїзда. Щойно ми вскочили у вагон, як поїзд рушив. За вікном пропливло розгублене мамине обличчя. Вона щось гукала наостанок, але її не було чути. Ми поволі пробіралися вагоном (звісно, плацкартним — у купейні Орися квитків не бере), і тоді мені здалося, що Орисина спортивна сумка якось підозріло ворухиться. Тобто сумка во-

---

¹ *Спринтер* — бігун на короткі дистанції.

² *Дефіцитний* — той, якого не вистачає. Дефіцит — недостача; в Радянському Союзі більшості потрібних людям речей в магазинах не вистачало.

рушилася насправді, але я подумала, що мені здалося, бо вагоном стрясало на стиках колій, і ми хилилися, немов п'янички.

Нарешті ми всілися на своїх місцях — у самому кінці вагона, біля туалету. Мене такий “сервіс” не засмутив. Навпаки, мене переповнював веселий азарт, бо ця нагла, як сніг на голову, поїздка вже сама собою була пригодою. І ось тоді, тримаючи сумку на колінах, Оріся сказала, що везе до баби кицьку.

— Кицьку? — підскочила я від несподіванки. — Вона що, в сумці? Покажи!

— Та почекай же! — присадила мене Оріся. — Спершу вислухай, у чому річ.

Справа була ось у чому. Вона підбрала ввечері на вулиці кошенятко. Було темно, пізно, холодно — Оріся не могла залишити його надворі. Але в її гуртожитській кімнаті кошеняті було погано. Варену ковбасу воно не їло, на кращу Орісі бракувало грошей, а перед стипендією бракувало навіть на молоко. Крім того, невдовзі літо, гуртожиток спорожніє, і кицьку все одно доведеться кудись прилаштувати.

— Тому я вирішила відвезти Пуму в село.

— Вона схожа на пуму? На Багіру з мультфільму про Мауглі? — знову підскочила я.

— Багіра — пантера, а не пума. Ні, не схожа, — заперечила Оріся. — Просто ката нашої вахтерки звати Адідас, на честь фірми спортивного одягу. А ще одна спортивна фірма називається “Пума”, от ми з дівчатами і назвали кицьку Пумою.

Це мене розсмішило, хоч Оріся вважала, що нічого смішного тут нема.

Із кицьчиним переселенням намічалася проблема. Точніше, навіть дві. Перша — це, звичайно, бабуся. Котів вона недолюблює, м'яко кажучи. Все-таки людина дивно влаштована. Бабуся не терпить котів за те, за що, власне, мала б їх любити: бо вони їдять мишей, а миші викликають у бабусі панічний жах. Колись я в цьому переконалася. Знайшла в мишоловці живу мишу, яка впіймалася за хвіст, і, вийнявши її, понесла показати бабусі: мале оксамитово-сіре звіря з чорними очима-намистинками... Бачили б ви, що тоді зчинилося! Бабуся з лементом кинулася геть; вона тікала, а я бігла слідом: з вітальні у спальню, зі спальні в кухню, з кухні в комірчину, де вона замкнулася й не виходила, аж доки дід не конфіскував мій трофей. Я тоді добряче розважилася.

Попри все, у бабусі жив кіт-мишолов, але це не збільшувало наших з Орисею шансів на успіх. Скоріше навпаки, тому що бабуся навряд чи погодиться годувати двох котів. Та й її кіт... Хтозна, як той розбишака поставиться до новоприбулої кицьки. В цьому полягала наша друга проблема, але мене вона не стосувалася. Мені, за Орисиним задумом, належало вмовити бабусю.

— Добре, спробую, — погодилась я, хоча не вірила в успіх. Бабусю бувало дуже нелегко вмовити, а часом і неможливо. — Покажи нарешті свою Пуму.

Орися відкрила замок-блискавку, і переді мною постало...

— Оце воно? — пирснула я сміхом.

То було миле пухнасте чорно-біле звіря, але в ту мить його шерсть недоладно стирчала на всі боки, а дрібна мордочка виглядала на рідкість пришелепуватою.

— Вона гарненька. Але зараз ображена, — сказала Орися, пригладжуючи розкошлані кицьчині боки.

— Пума! Ха-ха! Ряба Пума! — мене чогось найдужче смішило те, що кицька чорно-біла. Я ж сподівалася побачити хижу Багіру, а тут виявилось щось цілком протилежне: беззахисне й кумедне.

— Дай-но її мені!

На відміну від бабусі, я люблю котів, але свого kota не маю, тому що мама не дозволяє заводити його в міській квартирі.

Орися подала мені Пуму, і тоді... Я так і не зрозуміла, як то сталося. Вагоном у черговий раз трясувало. Я, потягнувшись за кицькою, втратила рівновагу, і тої ж миті чорно-біле чуперадло катапультавало з моїх рук.

— Та тримай же!

Але було запізно. Кішка шаснула геть і зникла з очей, а поїзд, загримотівши залізними ребрами, спинився у Фастові.

— Зараз вагон відчинять, і вона втече надвір! — сполошилася Орися.

Ми притьмом кинулися за Пумою, але її ніде не було, а були сумки, клунки, чемодани — лишенько, скільки різного манаття возять за собою радянські громадяни! Орися метнулася до провідниці попросити, щоб не випустила кішки з вагона. Хоч від провідниці те й не залежало, бо це чудо візьме й катапультається, як із моїх рук, і тоді пиши пропало. А я тим часом нишпорила між клунками, питаючи усіх підряд:

— Ви кицьки чорно-білої не бачили?

— Ви не бачили?

— А ви не бачили?

Але вони не бачили — посліпли усі чи що? Врешті-решт половина пасажирів зазірала під лавки і столи, а друга половина переставляла сумки й чемодани, шукаючи нашу пропажу. Поїзд давно рушив, і ми вже майже втратили надію, коли нарешті один довготелесий дядечко, дістаючи матрац з верхньої полиці, запримітив за ним у куточку жаринки очей. Важко було збагнути, як Пума там опинилася, ніким не помічена в переповненому вагоні. Та це ще було не все. Зрозумівши своїми котячими мізками, що її хочуть піймати, Пума шугнула на протилежну полицю, з тієї — на іншу, і пішло-поїхало! Кішка носилася вагоном, лиш миготів її чорнющий хвіст. Люди ловили її, звалюючи з полиць матраци й перекидаючи склянки з чаєм, бравурно гриміло радіо, кружляло пір'я, що висипалося з подушок, наш дефіцитний “Київський” валявся догори дригом. Кішка носилася, а за нею бігли її ловці, тобто я з Орисею і ті пасажири, які нам допомагали. За ловцями з радісним вереском тупотіли дідлахи, за дідлахами — їхні матусі, за ними бігла провідниця, намагаючись навести бодай якийсь лад. Ця волаюча валка добігала в кінець вагона і збивалася в купу, з якої вишмигувало чорнохвосте звіря, і все починалося спочатку: валка розсотувалася і мчала в протилежному напрямку — ми з Орисею, дідлахи, матусі, провідниця... Не знаю, чи то цей вагон був рекорсменом Південно-Західної залізниці за кількістю дітей, яких він того дня перевозив, чи діти, що в ньому їхали, були рекорсменами з крику (мабуть, усе-таки друге), але від їхнього галасу мені позакладало у вухах, а кішка остаточно ошаліла. О, вона показала себе сповна! Швидка, як блискавка, легка й стрибуча, справжня

спортсменка, справжня пума з гнучкістю й спритністю своїх великих диких родичів! Поки ми її впіймали, надворі геть стемніло. А поки матері повкладали збуджених, ошасливлених біготнею дітей, стало зовсім пізно.

Усю ніч пасажири ходили до туалету, торохкаючи дверима, які погано зачинялися. А коли не торохкали, то це робили за них ми з Орисею, бо кішка норвила вискочити слідом. Мабуть, цей вагон був рекордсменом ще й за кількістю ходінь у туалет. Ми по черзі мурчали біля Пуми, мені ледве вдалося трішки подрімати, а Орісі й того ні. На додачу до наших злигоднів Пума серед ночі влаштувала сольний концерт, розбудивши весь вагон своїм нявчанням.

За все життя в мене не було жахливішої поїздки!

Зайве казати, що вранці ми з Орисею, змучені, невиспані, вихопилися з поїзда, як з вогню.

Нарешті ми приїхали!

Але наші з Пумою пригоди тільки починалися.

ЗМІСТ

Розділ 1. Переполох у поїзді.....	3
Розділ 2. Софрониха оголошує війну	10
Розділ 3. Ігрек.....	17
Розділ 4. Вірна ленінка Ніночка	27
Розділ 5. Сварка	38
Розділ 6. Чорна магія Софронихи.....	49
Розділ 7. Вільні духом	56
Розділ 8. Чотири свічки.....	66
Розділ 9. Ромашки при місяці	76
Розділ 10. Нічні пригоди продовжуються	84
Розділ 11. Ніночка підозрює	93
Розділ 12. Скандал на святі	102
Розділ 13. Небезпечний прапор	112
Розділ 14. Розплата	123
Розділ 15. Четвірка знову діє	132
Розділ 16. “Андрію, коноплі сію...”	142
Розділ 17. Орисина таємниця.....	152
Розділ 18. Велет на глиняних ногах	162
Розділ 19. Загадкова пропажа	174
Розділ 20. Новий удар.....	185
Розділ 21. Сон літньої ночі	194
Розділ 22. Воскресаємо!	203
Замість епілогу.....	216